

san tan ni kelennan — nimòrò 130

desanburu kalo — san 1982

bp:24 - bamakò (mali)

telefòn: 22-21-04 CCP : 0155

dòròmè 5

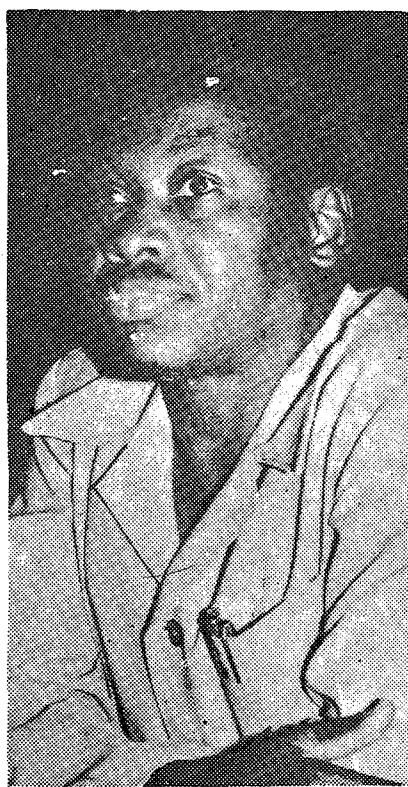
kibarudilaw kuntigi: amadu ganyi kantè

kibaru

a bè bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

minisiri Nfanyanama Kònè ka kuma

donba min bilara dinyè kònò balo ko fèsèfèsèli kama, n'o bennna okutðburu kalo tilé 16 ma san 1982, o don, an ka sènè kow minisiri Nfanyanama Kònè ye jèmukan na fama da jamana den tulo kan.

Nfanyanama Kònè ka jèmukan in nyènnin bè balo tila cogo de ma dinyè kònò, cogo min b'a to mògò caman tè se k'u yèrè labò balo ko la. o ko jugu in bè se ka nògòya cogo minnu na, an ka sènè kow minisiri da sera o bèe lajèlén ma.

balo tila cogo dinyè kònò

a y'a jira ko balo tila cogo ye jorènankoba ye bi dinyè kònò, k'a masòrò, hadamaden fanba bè kòngò ni nyani sugu bée la, k'a sòrò, mògò dama dò dòròn bè dunkafa ni bendiya la olu kérè fè.

nin bée de b'a jira ko suman ko sirilen don sòrò damakènyèbaliya la. ni ji gèlèyaw ni dugukolo taw farala o kan, an bè se k'a faamuya ko jamana dòw tè se k'u yèrè labò balo ko la. o jamana caman ye jamana kuraw ye, cogoya bérè tè minnu bolo.

◦
◦◦

Nfanyanama y'an laddònniya k'a fò ko tònsigi dòw kérè dinyè kònò, minnu y'a jira ko suman min bè sòrò dinyè kònò san o san, o suman bè se ka dinyè bée labò. ni mògò sònna ka hadamadenya dòonin dòròn don u ka kèwalew la, caman bè se ka faradenmisènw, musow ni mògòkòròba caman ka dumuni kan, minnu bè ka sa kòngò fè don o don. ni mògò ye

dò bò u ka tògònyiniya musakaw la, an bè se ka kòngò ni balokojuguya kélè dinyè kònò.

◦
◦◦

Nfanyanama y'a jira tugun ko ka dumuni kè ka se i fa nugu la, o ye hadamaden bée jo sariya fòlò ye. kòngòtò ni balokojugu siginyògònw ye banaw ye. bòrè lankolon tè jò cogo min, mògò tè se ka hérè ko kuma fò kòngòtò ye. kunkòròta ni daamu jumèn bè hadamaden ye kabakolo donni la, ni kòngò ni nyani ni sègèn b'a kérè fè dugukolo kan?

◦
◦◦

an bè yòrò min na sisani, kòngò kélèt ka kan ka kè hadamadenw bolo, i ko diinè kélè, jamana hòrònyanen kuraw man kan k'u yèrè tò to min na, bawo kòngòtò ka ca olu de kònò kosèbè.

(a tò bè nyè 2 la)

minisiri Nfanyanama Kònè ka kuma

malidenw ka cèsiri

an ka sènè kow minisiri y'a jira ko Mali kònì bë k'a se Ko damajira bëe kë a yèrè labò sira kan balo ko la, barisa balo jdyorò tè ddonin ye sòrò yiriwali la. Mali ye fèerè minnu dabali yèrè labò siratigè la suman ko la, o fèerè dòw filè :

- cikèlaw sendonni u yèrèw ka sòrò lawèrèli walew la,
- suman feere labilali, ani yèlèmaw minnu donna Opamu ciyakèda la,
- cikèlaw ka juru ko nyènabòli,
- yèlèma nafamaw donnì sarnifeere la,
- cikè ni bagan furakè ni kungo kðndò nafaw yiriwali.

○
○ ○

a ko : yanni jamana wèrèw ka dèmè ka se an ma, an ka kan k'an yèrè dèmè fòldò. bawo, an ka yèrè labò balo ko la, a sinsibere ye an yèrèw ka cèsiri ye.

a tè bèn, fo wale dama dòw ka kè an fè, i n'a fò :

- an ka bugudala mògòw ka tònw ka se k'u yèrèw kunko caman doni ta, cikèlaw ka se k'u ka konyè dògòmanw nyènabòli u yèrèw ye.
- dò ka bò tungafètaa la.
- suman sènètaw ka caya, walasa dumuni ka se ka falenfalen, ka mògòw nafa.
- sogomafènw ka se ka mògòw nafa.
- dugukolo ka lakana tinyèni ma.
- suman latinyè ka debila dugubaw kònò.
- koperatiwu ka labèn.
- suman duntaw ka dafa ni jiriden ni nakò kònò fènw n'u nyogònnaw ye.

o siratigè la, a ko dò farala maa-nyò ni shò sènèli kan Mali kònò. dò farala fana bagan lamara, ni jègè mòn, ni shèfan jdyorò kan jamana-denw ka dumuni ko la.

○
○ ○

Nfanyanama Kònè y'a jira ko an jigi bë farafinna jèkuluw kan suman ko nyènabòli walew la. o de kama, Mali bë Afiriki jèkulù kèrènkèrènen bëe kò baara nafamaw la, i ko :

- ji donni an nyènada fè,
- sènèkè dugukolo ni baganw dumuni kë yòròw labènni,
- sènèfènw ni sumanw lakanani.

jamana tòw ka dèmè

nka, o n'a ta bëe, an ka sènè kow minisiri ko an ka yèrè labò kòrò tè ko an mago tè jamana tòw ka dèmè na, bawo, olu bë se k'an dèmè wari ko la, ka cikèla faamuyalenw dèmè,

ani ka balo lase an ma gèlèyabaw waati. o siratigè la, pariti ni gòfè-rènaman ka foli ni walenyumandòn bë ka taa mògò bëe ma, minnu bë k'an dèmè an ka yèrè labò ko la.

bamanankan gafe : hadamaden farikolo

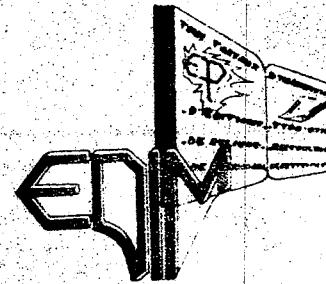
gafe in dabò kun ye ka farikolo yòròw jira mògòw la. o la sa, nyè-gèn caman bè gafe in na, minnu bè mògò farikolo kòkanna n'a kònòna yòròbaw jira, k'u kelen kelen tògò fò, ka kunnaconi di olu kan : u bè cogo min na, u nyèci ye min ye, u bè tanga bana ma ani ka fanga sòrò cogo min na.

◦
◦◦

gafe in bè kunnaconi di farikolo yòrò minnu kan, olu filè :

- hadamaden farikolo : a yòròbaw, cèbereke kònòna fènw, ani wolo.
- kolow : u cogo ya, u dìlalen bè ni min ye, u ka ca cogo min.
- hadamaden lamagali bè se ka kè k'a da yòrò minnu kan, i n'a fò, tuguw, fasajuruw, ani bu.
- kunsèmè, kòjuru ni fasasiraw bè cogo min, ani u ka baara ye min ni min ye.
- nyèw labènnen bè cogo min ka kè sababu ye ni hadamaden bè se ka yeli kè.
- tulo labènnen bè ka mènni kè cogo min.
- suman yèlèma buru, i n'a fò, suman bè taa sira min fè mògò kònò, ani a bè yèlèma cogo min ka fanga di hadamaden ma.
- nyònni walima ninakili : finyè bè don fogonfogon kònò ka kè min ye, ani ninakili deguntò bè se ka dèmè cogo min na.
- joli ni joli boli cogo : k'a ta joli yèrè la, ka taa a bila sòn ni jolisiraw la, joli bè boli cogo min na, a ka baara ye min ye, ani a saniyalì bè kè yòrò minnu na farikolo kònò.
- saniya ka kan ka matarafa cogo min na ka mògò tanga bana ma.

hadamaden farikolo

EDITIONS-IMPRIMERIES DU MALI

a fòra cogo min kibaru nimòrò 124 kònò, gafe in bè se ka sòrò yòrò minnu na, olu filè :

- Jijan dògòtòròso,
- Kònòbugu dògòtòròso,
- Yangaso cikèlakòliso,
- Kinyan bagan furakè ciyak èda,

- Kilela dògòtòròso,
- Sibi dògòtòròso,
- Narena cikèlakòliso,
- Yoroso dògòtòròso.

a sòngò : dòròmè 60.

Prix : 60 Francs Malien

Utile : 60 Francs Malien

kibaru kanubagaw kuma yòrò

nsirin: cèkele

nin kèra cè dò ye an'a muso. cè nin tun bè keleya kè kojugu. hali n'a muso bè taa nyègènè kè, a tun bè i jò nyègèn da la, k'a lajè.

◦◦◦

ayiwa, o ganna sa, fo muso fasara. don dò, muso kòrònin dò ye muso ye, a ko :

- "è, n denmuso, e dun fasalen."
- a ko :
- "i denkè bè ne keleya, o de y'a to ni ne fasara."

muso kòrònin kò :

- "aw sisan mògòw tè mògò ladiya kè, n'o tè, n'i ye fini firi kè k'a di ne ma, sisan keleya bè dabila."

muso ye firi kè, k'a di muso kòrònin ma. a y'o dun k'i fa, a ko :

- "n'i cè taara i nò fè kò la fini ko yòrò la, n'i tilara fini ko la, i bè kabakuru ta, k'o bila ji la, de k'a fò ko : ònhòn, i tun bè ne'keleya fèn min nò fè, a binna ji la. an bëna lafiya sa, tòorò bòra ne kan sa."

◦◦◦

o fòra yòrò min na, è, kabako, cè y'i fili ji la. a ye dònkili da ko :

"Nasun yo, Nasun,
fèn min ka di sogo ye, Nasun,
fèn min ka di di ye, Nasun,
fèn min ka di nònò ye, Nasun,
woro tan bòlen fèn min na,
misi bòlen fèn min na,
nafolo bòlen fèn min na, Nasun,
o binnen don ba rò, Nasun,
o binnen don ba rò."

a ye kabakuruba dò ta, k'o jira, Nasun k'a nyini :

"bataraden, a nyini,
nyamògòden, a nyini,
e yèrè k'i bolo da fèn min
maganmanba kan,
i ka si ka fèn min belebeleba
simaba susa,
a nyini."

cè mèenna, fo a kòndòganna sa. a sègènnèn, muso ko a ma :

- "bò ji la sa, a maganmanba nalen i nòrò a nò na sisan."
- cè bòra ji la, a ko :
- "fo ka dinyè wuli, ne tè muso keleya tugun."

cè ka keleya banna yen o don.

Fantò Dunbiya
Sanankòròbugu

ka bò Dogofiri

bamananw ko n'i y'i jigi da kulu kan, o bè ci. n'i y'i jigi da jiri kan, o bè kari. n'i y'i jigi da mògò wèrè kan, o b'i janfa. n'i y'i jigi da nègè kan, son b'a minè. o tuma na, n'i y'i jigi da i yèrè kan dun...

◦◦◦

o de y'a to, anw dogofiri sèkitèri mògòw y'an miiri o la, ka baaraba kè nyinan san kalo tannan tile 20 don na. o baara in kun sinnen bè kònò kèlèli ma, kònò min, n'a barika ka bon fo ka dama fèmè. misali min b'a jira ko a ka bon, o filè :

kònòw lajèlen bè kènè min kan, o bè taa taari segin bò nyògòn kan. jiri min b'a kònò dun, mètèrè fila

tè sòrò u ni nyògòn cè. jiri in kelen kelen bée la, kònò nyaa 110 bè sòrò o kan. kònò nyaa in kelen kelen kònò, kònòden saba bè a bée kelen kelen kònò. ni mògò bè jiri tigè la, kònòdenw mankan ani mògòw mankan, a bée ka kan.

o tuma na, dogofiri dugu tan ni naani, ka fara ofisi baarakèlaw kan, an bée y'a jira k'a fò ko bée k'i jija baara in fè, ko o de nyògònna tè bi.

◦◦◦

kuma caman fòra, caman yèrè mènna fana. min tora sa ? baara yèrè sèbè kè ko.

Ibarahima Jara
Surukutu

o lètèrè kelen kònò, Ibarahima Jara y'an ladònniya sanji na cogo la u bara nyinan samiyè kalo saba kònò. ji milimètèrè 115 nana zuluye kalo la ; uti kalo ta kèra milimètèrè 265 ye, ka sètanburu kalo ta kè milimètèrè 38 ye.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

bankèlèla jotigi jo jalakitigi jalaki

An terikè Bakari Jara ka poyi dò filè, min sèbènna kabini sun 1972. O kòrò tè faamuya konyuman n'i m'i hakili to a sèbèn waati kow la, janko kèle min kèra o tuma amèrikèn wètinamikaw cè, k'a sòrò, amèrikèn caman ma sòn ka taa kèle in na, ko u ka jamana jo tè a la.

U ko ne ka marifa ta,
ne ko n tè taa kèle la.
U ko faso kunmabò sera,
ne ko kasoladon sera.

U ko kèle in na,
sankurunw bè cun muraw kan,
tasuma bè seri mògòw kan,
denw bè sa u ba naga la.

U ko ne ka n kiribi,
ko n bëna sankurun ta,
ka taa kisè jènsè kèlekènè kan,
ne ko : sibiri, n t'a da, hali sa.

U ko kèle in na,
kun tigèlenw bè nugu,
jiri jeninenw bè wuli,
nyò dònnenw bè wolo,
musow bè jigin kisè cè ma,
nka, kèletilèlaw tè kisi.

U ko marifa ka ci,
ne ko : n kun ka ci.
N'i jo tè kèle min na,
i hèrè sòròtò tè o la.

Bakari Jara
Bamakò

janto yèrè la kòrò ko ka nyi an k' an kòlòsi winègiri la

dògòtòrò Bubakari Sidiki Sise, n'o ye pòsòni lajè baarakèda kuntigi ye Bamakò, o y'an laddnniya k'a fò ko araba don sògòma, sètanburu kalo tile 29, a ye kibaruya dò mèn arajomali la bamanankan na, min y'a lasiran kosèbè.

o don baro sen fè, u y'a jira ko winègiri bè se ka sosow aèn, n'i y'a mun i farikolo la.

dògòtòrò Bubakari Sidiki Sise y'a jira ko o ye fèn ye, min bè se ka bana juguw lase a kèbagaw ma, k'o sababu bò winègiri bè dila ni fèn

minnu ye. a ko winègiri bè dila ni alikòli ni dòlò suguya caman ni fèn wèrèw ye, minnu bè se ka don hadamaden farikolo kònò dòonin dòonin, fo k'a joli kè pòsòni ye.

◦
◦◦

a ko a h'a nyini bèe fè, an k'an yèrè tanga winègiri masiba ma : winègiri dògòya o dògòya, n'an b'a mun an farikolo la don o don, a mèen o mèen, a laban bè bana ju-guw lase an ma.

suruku, wulu ani bakòròn taara kò kabi. suruku ka kòkabikan ko : kò diyara wo, kò ma diya wo, ale ta b'a bolo.

wulu ko : mònni diyara wo, mònni ma diya wo, ale dañen b'a sen na.

bakòròn ko : mònni diyara wo, mònni ma diya wo, ale kòñònafeere bè a kònò.

◦
◦◦

u nana jègèden fila ani belebele kelen minè. u ye jègè bée dì suruku ma, a k'a tila. suruku ye belebele ta, ka fitininw dì wulu ani bakòròn ma.

wulu ko jègè tila cogo ma nyè, ko bakòròn k'a tila.

bakòròn fana ye belebele ta, ka fitininw dì suruku ani wulu ma.

suruku ko jègè tila cogo ma nyè, ko wulu k'a tila.

wulu ye jègè bée ta, ka boli. suruku ye wulu gèn, fo dugu donda la. suruku ma wulu sòrò: a seginna ka na bakòròn lajè, a nana a sòrò, bakòròn ye sira wèrè bò, ka taa dugu kònò. suruku ye a ka garijègè fila bée jè.

◦
◦◦

o juguya de bè suruku ni wulu ani bakòròn cè kungo kònò. suruku ko ale ta ye kungo ye, wulu ni bakòròn ta ye so ye. suruku bè a ka jègè juru kani bakòròn ni wulu la hali bi.

Baberi Nyèntawo
Npesoba

muso kònòma

a bè dòn cogo di ko muso lajòra ?

muso ka lajòli bè dòn, n'a ye kalo tèmè. nka, an k'a to an hakili la ko laada tèmè bée tè kònò ye.

o waati la fana, a caman ka bana misènw bée caya, i n'a fò : fòonò, nyènaminì, kònòdimi, kunkolodimi, farifaga, ani yèrèyèrè.

taamashyèn wèrew bée se k'a jira ko muso lajòlen don, i n'a fò : sin nunkun kùnbaya n'a finya, ani farikolo nyè yèlèma.

- kònò ta don ni jiginni don fana bée jate minè muso ka laada de fè :

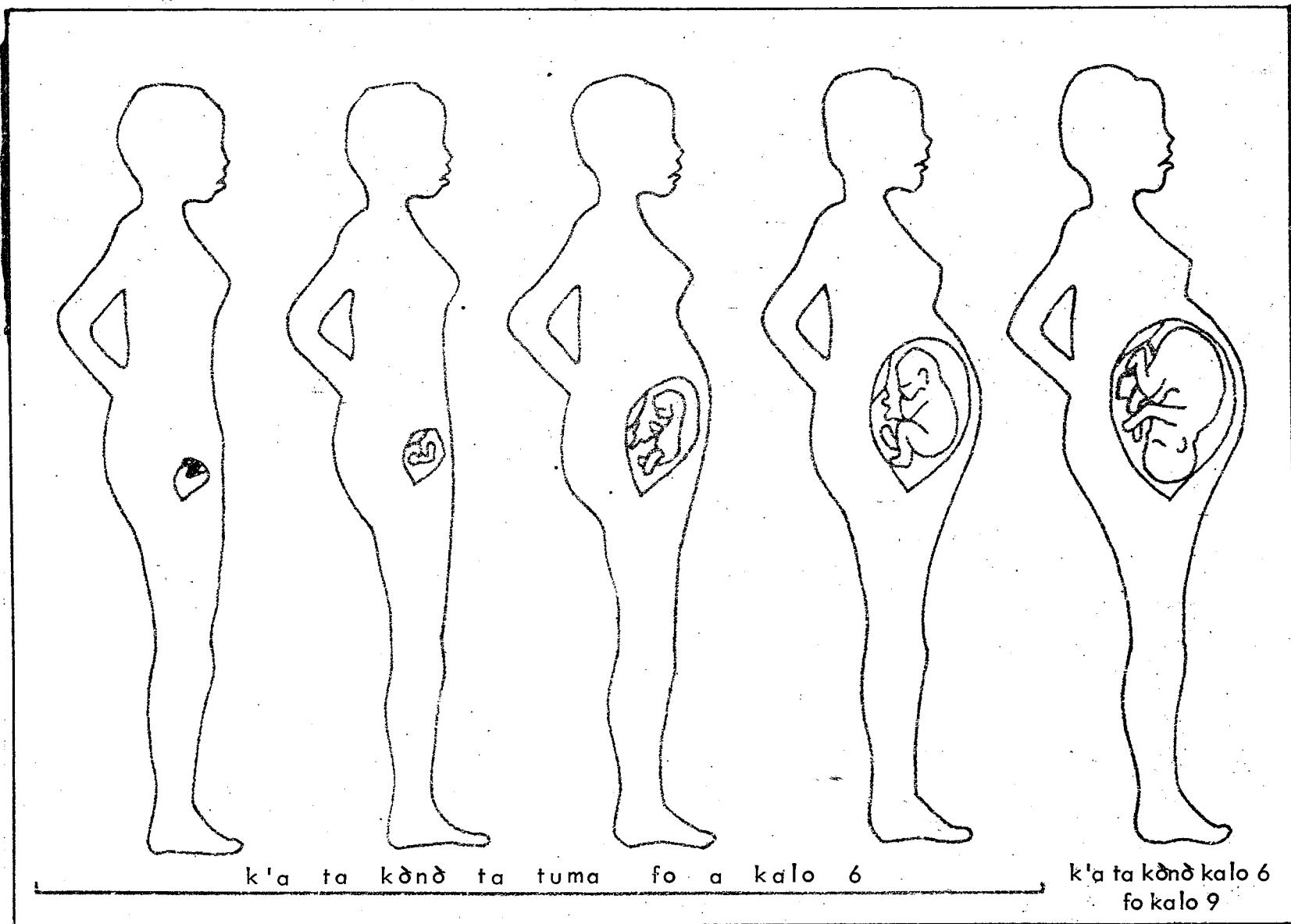
- muso ka koli laban yera waati min na, ni tile 15 nyògòn farala o tile fòlò kan, o ye kònò ta waati ye.

i n'a fò, ni koli laban tile fòlò kèra zanwuye kalo tile 10 ye, kònò ta waati bennna min ma, o ye : tile 10+tile 15 = zanwuye kalo tile 25.

- muso jiggin waati fana bée dòn, n'i ye kalo kònòntòn fara muso kònò ta waati kan.

i n'a fò : zanwuye kalo tile 25 + kalo 9 = okutòburu kalo tile 25. nka, an bée delila k'a kòlòsi ko kònòmaya dòw bée mèen ka tèmè dòw kan.

kònò mó cogo

muso kònòma

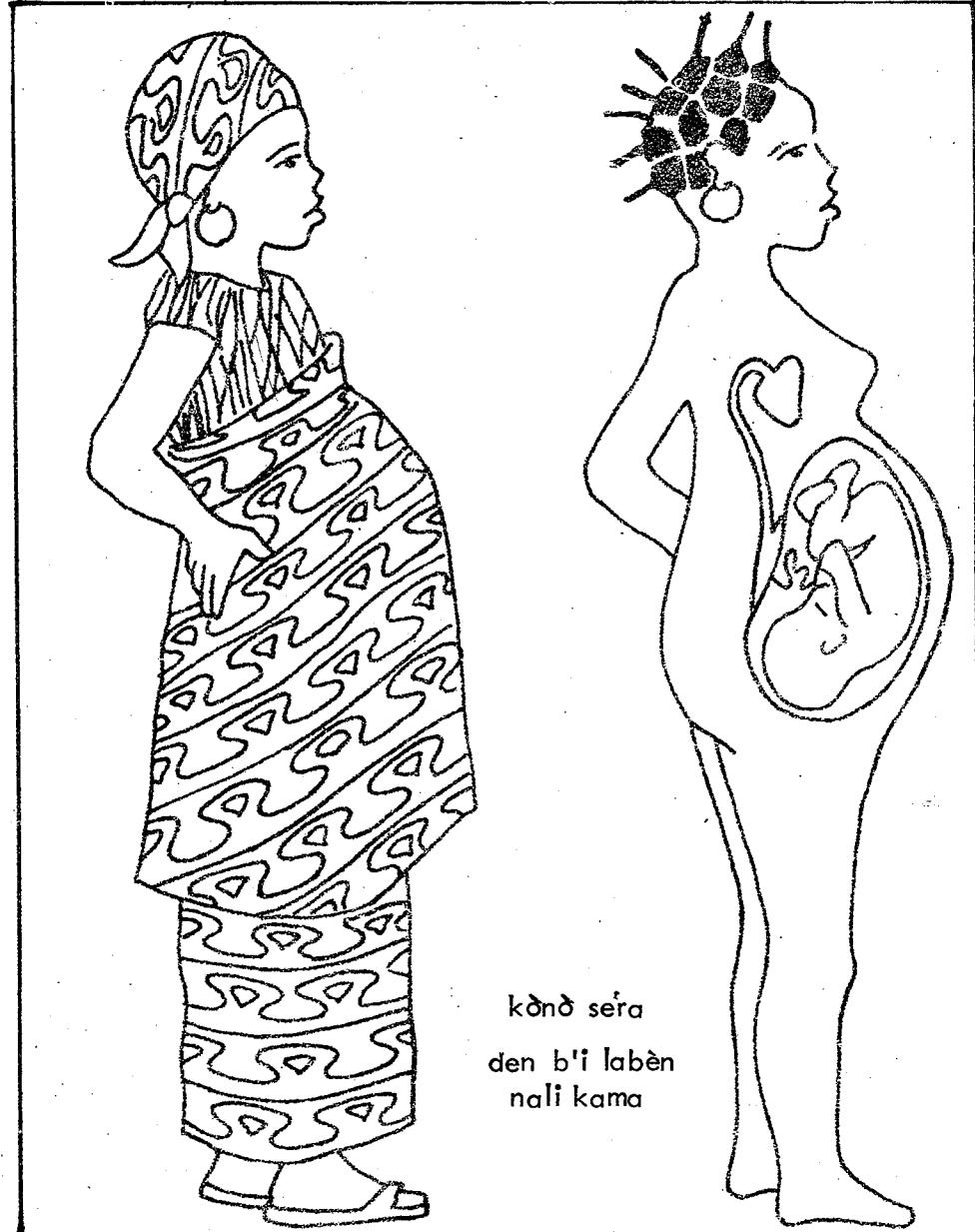
kònò mò cogo filè nin ye :

kònò kalo saba fòlòw la, wolonugu ka dògò kojugu :

- kalo fòlò, wolonugu bè i ko lenburukumunin.
- kalo filanan, wolonugu bè i ko lenburuba.
- kalo sabanan, wolonugu bè i ko bolokuru.

kalo minnu bè da olu kan, kònò bè se ka suma ni mètèrè ye. o bè kè peselikè yòrò la, walasa k'a lajè k'a dòn ni kònò mò cogo ka nyi. a mò cogo nyuman bè bén ni santimètèrè hakè minnu ye, o filè nin ye :

- kalo naaninan, kònò ye santimètèrè 16 ye.
- kalo duurunan, kònò ye santimètèrè 20 ye.
- kalo wòorònan, kònò ye santimètèrè 24 ye.
- kalo wolonwulanan, kònò bè kè santimètèrè 28 ye.
- kalo seginnan, kònò ye santimètèrè 30 ye.
- kalo kònòntònnan, kònò ye santimètèrè 32 ye. o b'a sòrò, kònò sera, den b'i labèn nali kama.

muso kònòma n'a den lakana cogo

fòlòfòlò bamananw ka kuma :

fòlòfòlò bamananw tun b'a fò ko muso kònòma ka kan ka binyè ni sogomafènw dun; nka, a kana toto, kooro, ani sogo nyènamaw dun, i n'a fò, sonsanw, mankalanw, n'u nyògònnaw.

a n'a cè bolo man kan ka don su ko fan si la, u man kan fana ka ni fan si bò, fo n'a kèra joloma-fènw ye.

u tun b'a fò fana ko baara bè muso lajòlen ka tin nyògòya. dòw tun b'a fò ko muso kònòma ka kan ka baara bée kè, k'a ta dògò nyini ni dògò ci la, fo ka taa se nyòsusu ni to fasa ni fini ko ani sènèkè ma.

min bè fò sisàn dògòtòròw fè, o filè nin ye :

muso kònòma ka kan k'a farikolo saniya, i n'a fò :

- k'i ko ka jè,
- k'a nyinw ko, sumu kana a minè,
- k'a ka joli misènniw furakè, u kana juguya,
- k'a musoya yòròw saniya, walasa bana jùc a minè.

muso kònòma bè se ka situlu mun a sin ni ikunw na, k'u samasamà, walasa k'u labèn sin min kama. o wale in bè se ka kè sababu ye ka sindimi kumbèn.

muso kònòma ka finiw fana bè ko ka saniya tuma bée ; a ka sisò fana bè furan ka saniya.

muso kònòma

muso kònòma n'a den lakana cogo

muso lajòlen ka kan ka dumuni
nafamaw dun, i n'a fò : jègè, sogo,
nòndò, shèfan, sunbala, tiga, ani shò.

muso kònòma mari kan ka sègèn
ka dama tèmè. o la sa,
- a b'i da joona, janko kònò kalo
labanw na.
- muso kònòma bè se ka baara kè ;
nka, a man kan ka baara gèlènman-
baw kè, minnu bè kè ni fanga ye,
i n'a fò, dògò ci, doni girinman ta.
- hali ka dòñ kè, o fana bè se ka
muso kònòma sègèn ka dama tèmè.
- muso kònòma kana sòn kèle ma ;
bawo, o fana bè kè dimi ye, ani
nisòngoya, ani mònè, fo ka bana
yèrè bila mògò la.

fèn dòw fana bè yen, n'u bè mògò
degun, k'u sègèn, muso kònòma b'i
janto u la, i n'a fò :
- muso kònòma ka fini dontaw kana
corin a la,
- a kana sabara jujan don,
- muso min ye den caman sòrò ka
tèmè, n'a y'a kòldòshi ko a kònòbara
bè ka girinya, o bè se k'a siri ni fi-
nimugu kònò kelen ye.
- ni sosow ka ca, - muso kònòma b'i
da sange kòrò, sosow kana a cin k'a
balì ka sunògò. o b'a to fana, suma
tèna a minè joona.
- kònò kalo kònòntònnan, muso kònò-
maya ni cè man kan ka jè : bawo, o
bè se ka kè sababu ye k'a ka tìn
dabò, k'a sòrò, a ma se.

ni kalo tèmèna a kan dòròn, muso ka kan ka taa peseli
yòrò la, i n'a fò, dògòtòròso la, walima jìginniso, walima
furakè yòrò la.

o sinyè fòldò tèmènen kò, muso kònòma ka dògòtòròso-
lataa caya n'a dògòya bè dògòtòrò de bolo : n'a ye kalo
fila fò, a kana o jè ; n'a ye kalo kelen fò, a kana o jè ;
hali n'a ko tile 15, a kan'o jè.

nka, ni baasi fosi tè muso kònòma la, a bè taa peseli
la sinyè kelen, a kònò kalo sabanan, ka taa sinyè kelen,

a kònò kalo wòorònan ; ka taa ko kura a kònò kalo kò-
nòntònnan.

dògòtòròsolataa bè kè fana, ni joli bè bò muso kònò-
maya la, walima ni ji bè bò a la, walima n'a barakòròla
b'a dimi, walima ni farigan b'a la.

peseli nafa ka bon : kònòmaya kòni tè bana ye ; nka,
kònòmaya tuma, ko caman bè se ka muso sòrò. o kow bè
se ka kè baasi ye muso n'a den bée ma. o tuma, muso

muso kònòma

kònòma ka peseliw kun ye, dògòtòrò k'a kòlòsi, k'a ta muso girinya hakè ani a kònò ma cogo la, ka taa a bila kònò yèrè lajèli la, ani bana minnu ka teli ka muso kònòma minè.

- peseli nafa fòlò : peseli de b'a to ni dògòtòrò bè kònòbara tòoròw nyèsigi. ni muso kònòma min ye peseli labato, o bè jigin nàgoya la, bawo, dògòtòrò b'a f'a ye, n'a ka kan ka jigin dògòtòròso la, walima n'a bè se ka jigin dugu kònò tìnnin èmusow bolo : muso dòw jiginni wajibiyalen don dògòtòròw fègè kònò, i n'a fò, muso surunw, muso minnu bè cun u sén kelen kan, muso dantòniw, muso minnu ka kònò tinyè ka ca, muso minnu delila ka opere ka kòrò jiginni sen fè, muso minnu ka bange ka

surun nyògòna, muso minnu den kùnbilenniw bè segin u kò, ani bana wèrèw bè muso minnu na.

- a nafà filanàn : dògòtòrò b'a f'a ye, ni bana b'a la, ani a bè se ka furakè cogo min na.

- a sabanan : dògòtòrò bè laadili kan lase a ma. o laadili kanw bè se ka muso dèmè, k'a tanga bana ma, ani kaasara dòw ma, i n'a fò, kònò wołowololi. bawo, bèe b'a fè muso ka jigin hérè la, den balolen ka na, a ka kè den barikama ye, banq misènw kana a tòorò.

- a naaninan : dògòtòrò bè se ka muso kònòma boloci, walasa k'a n'a den kisi janjòyi ma.

muso kònòma ka banaw

muso kònòma ka bana misèn minnu kofòra ka tèmè, i n'a fò, fòond ni nyènamini, o tè baasiba ye lasiritò ma. nka, ni nyènamini taara nyè fè, fo ka tèmè kalo saba kan, o b'a jira tuma dòw la ko muso sègènna kojugu, walima ko joli dògòyara a kònò (mògò joli dògòyali a fari kònò, o taamashyèn dò fana ye a nyèfara kònònaw jèyali ye). o tuma, muso kònòma ka kan k'i lafinyè, ani ka dumuni kè ka nyè.

degunba minnu bè se ka muso lajòlen sègèn, olu ye kònòdimi, basibòn, ani fari funun ye.

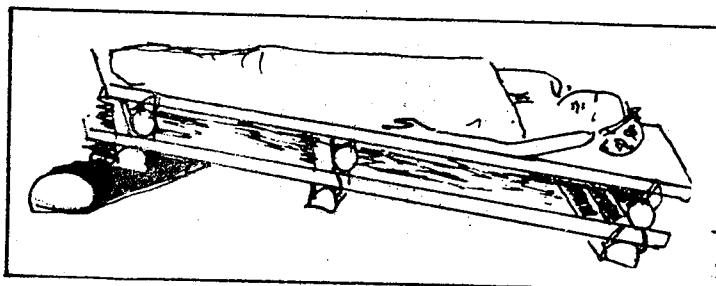
kònò bonya kojugu

fari funun yèrè ka jugu : a bè muso kònòma kònòbara bonya ka dama tèmè, a below, a senw, a nyèda fana bè tòn tuma dòw la. n'i y'i bolonkònì digi o yòròw kan, a nò bè to yen. o bana bè se ka kònò tinyè, a kalo 5, walima a kònò ñan na; fari funun in kun ye ji cayalen ye muso fari kònò. nyègènè cayalan bè di muso ma (i n'a fò kankaliba), k'o ji ko nin nògòya.

bana suguya bée bée se ka muso kònòma minè, kònò b'a dòw yèrè juguya, i n'a fò, suma : suma in mana muso kònòma minè, a b'a joli dògòya, ka nyènamini bila a la. ni farigan barika bonyana, a bè se ka kè sababu ye fana

ka muso kònò tinyè, walima ka muso lajigin, k'a sòrò, a den ma se. muso kònòma bè se ka niwakini kisè saba ta dògòkun o dògòkun, walasa k'a tanga suma ma.

ni bana o bana ye muso kònòma sòrò, a k'i teliya ka taa dògòtòròso la. ni dògòtòrò ye fèn o fèn fò a ye, a k'i jija k'o kè a cogo la. nka, an bée b'a dòn ko muso kònòma ka bana fura fòlò ye lafiya ye.

tali kèra yòrò minnu na ka kibaru nyè naani ninnu labèn, olu filè nin ye :

- kuma minnu sèbènna Zorokòròkaw fè u ka kènèya kalan sen fè, awirili kalo san 1982,
- gafe min dilala balikukalansoba la, ko "muso kònòma ka banaw",
- gafe min dilala kooperatiwu fè ko "hérè sòrò siraw kalan",
- sèbèn min dilala kòorisènè baarakèlaw fè Kucala, ka nyèsin balikukalandenw ma, minnu bè kè dugu dògòtòròw ye.

jeli Baba Sisòkò ka maana:

Daa ni

Jeli Baba Sisòkò ka maana dò filè nin ye. o maana bè Segu faama ni Bakari Jan ka wale kèlenw kofò, Segu faama y'a nyini ka Bakari Jan janfa cogo min na.
an ka foli ni walenyumandòn bè Gerard Dumestre ye, min ye jeli Baba ka kuma ninnu sèbèn. o de kèra sababu ye, o maana bè se ka lase kibaru kalanbagaw ma bi.

ð, Segu ye naani ye,
maraka dugu kðnðntðn,
sido Jara ani balansando,
balansan baa tan ni naani,
ani balansan kð kurunnin kelen.

ð, don dð,
Tinyètigiba Dantè ani jeli Goroli bë nñ yðrð nin na,
k'a fð Bakari ye,
a ka bolon kðnð.
don dð, Bakari Jan sigilen ko jeliw ma :
- "a' ye nkðni teliya,
ne Bakari b'a fè ka n ððn Segu,
n bë n ððn bi."
ð, jeliw ye nkðni teliya,
ð, jeliw ko Bakari ma :

- "i ni dòn ka kan,
Kòda ani Jènèba mòden
i ni dòn ka kan,
Maankòrò Kònè den,
i ni dòn ka kan,
Bògòba Kònè mòden,
i ni dòn ka kan,
nsoronin ncinìn Kònè mòden,
i ni dòn ka kan.
n'i y'i dòn Segu bi,
o bè bèn."

- "ðnhðn", Bakari ko jeliw ma,
a ko : "ne bë n ððn ;
sabu la, ne Bakari Jan,
n sen bë dïngèba da la Segu yan,
ni n ye n sen ta, k'a bð dïngè da la,
Segu cè n'a muso bëe bë jïgin a kðnð,
n bë u bëe lajèlen layèlèn ni n bolonkðnidèn kelen ye.
ð, nka, ne Bakari jïginna dïngè nin kðnð,

Segu cè n'a muso bë tilen ka n sama,
u tè se ka n labò".

ð, o kumaw fðra tðnþnkè dð jðlen nyè na,
o jðnkè ko :
"aa", a ko : "Bakari, fara sa dè...
ð, e Bakari sen bë dingè da la Segu yan,
n'i ye a ta, k'a bð a kðnð,
Segu cè n'a muso bë jigin dingè kðnð,
e bë u bëe layèlèn ni e bolonkðnidén kelen ye ;
nka, ni e jiginna dingè kðnð,
Segu cè n'a muso tè se ka i layèlèn...
aa, Bakari jamanna bi, a yadara...
o tuma na,
ne ka taa nin cogo fð Segu faama ye... "

ð, tònjònkè wulila,
a ye Daa sègèrè a ka bolon kònð,
a nana i bin Daa fè bolon kònð, a ye i kolonkolon,
a taara i sèmè Daa ka kalaka la,
a ko : - "ji tigi Jara,
fangà tigi Jara,
mugu tigi Jara,
kolon tigi Jara,
mògòw tigi Jara, . . ."
tònjònkè wulila, k'i sigi,
a kasira.

è, Daa ko : - "mun de këra ?
 i bè kasi mun na ?"
 - "aa", a ko : "faagma",
 a ko : "ne kan ka kasi dë".
 a ko : "Bakari ye falenyakuma dò de fò bi",
 a ko : "ne bè kasi o de la".
 Daa ko : - "a fò kë".

Bakari jan

tònjònkè kasira.

Daa ko : - "a fò".

a ko : - "Bakari Jamanna a ka bòlòn kònð,

a ko jeliw ka nkòni fò, ale bè i dòn ;

sabu, ale Bakari Jan nin sen bè dingè da la Segu yan,
n'a y'a ta k'a bò dingè nin da la,

Segu cè n'a muso bée bè jigin dingè kònð,

nka, ale Bakari kelen b'u yèlèn n'a bolonkòni kelen ye.

ò, nka, ni ale Bakari kelen jiginna dingè kònð dun,

Segu cè n'a muso bè tilen k'a sama,

o tè se ka ale Bakari labò."

a ko : "Bakari Jan ye nin falenyakuma nin de fò bi".

- "aa", Daa ko tònjònkè ma,

a ko : "o tuma na, Bakari jamanna sa dèrè.

Bakari Jan sònnna ka nin fò ?

è, n'i y'a mèn, Bakari fara k'a jaman,"

a ko : "ne Daa yèrè ka mògò falen don",

ko : "n'o tè, ale bè se ka jaman Segu yan ?

nka, nin tè baasi ye ;

jumø su nata nin, n bè Bakari Jan wele,

ka na n'a ye n ka cèso kònð,

k'a fa dòlò la,

k'a nyininka kuma nin na,

ni Bakari Jan jòra kuma nin na,

n bè a kun ci, k'a da fara.

a ma jò a la yèrè o,

n bè Bakari Jan kun ci, k'a da fara,

k'a su don n ka so kònð yan,

mògò nyè t'i da a sèlè kan,

janko a su.

è, n'i y'a mèn Bakari Jan sera ka jaman Segu yan,

ne yèrè Daa nò tè ?"

nka... tònjònkè ma :

- "i kana nin fò mògò ye dè.

n b'a fè ka Bakari janfa de,

i kana a lakali."

- "ayi", tònjònkè ko : "n tè a lakali".

o

o o

ò, Bakari tè nin kuma nin seere ma,
mògòtigi ye janfa dìla Bakari kò kan.

nka, a don, Bakari Jan denkè balolen bè, Sinbalan,
a kelen de b'a bolo.

kabi dugu mana jè, Sinbalan bè tilen ka yaala,
fo ka tilerðfanaw dun,

a tè don mògò ka so.

nka, a mana tilerðfanaw dun,
a bè yaala fo ka se surðfanaw dunni na.
a mana surðfanaw dun,
Sinbalan bè yaala fo ka dugu tila.
dugu mana tila, a bè yèlèn,
ka na i da a fa ka bolon san fè.

o
o o

ò, Segu faama ye janfa dìla Bakari kama,
a ko tònjònkè kana fèn fò mògò ye.
o kumaw fòra tònjònkè ye ntènèn don ;
ntènèn tile kèra, tònjònkè ma kùma,
ka tarata su kè, tònjònkè ma kuma,
ka araba su kè, a ma kuma.

ò, alamisa su,

tònjònkè n'a muso dalen dugutila fè,

ò, jònkè tora ka i yèlèmayèlèma,

a tora ka i yèlèma,

a ko : - "aa", a ko : "mm, mm, mm"

- "è", a muso ko a ma :

"n cè, e dun bè hamí mun na ?"

- "ayi", a ko : "o tè, kana n nyininka ;
cèbakðrðba bè hamí ko caman na dugutila fè,
muso tè i nyininka ;
kana n nyininka dè."

a mèenna, a mèenna dðonin,

tònjònkè fora ka wuli,

ka i sigi, a ko :

- "aa, nin ye ko juguba kètò ye Segu bi dè".

- "è", muso ko : "cè o, o ye mun ye sa ?

i ka kelennakuma tè ban na".

- "aa", a ko muso ma :

"ne m'a fò, i kana n nyininka wa ?

cèbakðrðba kðnðgannen bè ko caman na,

n'i bè kuma, muso tè mògò nyininka o la".

ò, muso y'i da k'i yèrè kè sunðgðbagatò ye.

tònjònkè wulila ka i sigi,

a ko : - "aa, nin kuma min fòlen bi,

nin ye baaraba ye dè".

muso ma kuma.

a y'i bolo ta, k'a da muso kan,

a ko : - "Nyele ?"

(a tò bè bò kibaru nataw kònð)

san 1983 jateminè sèbèn

	zanwuye kalo	feburuye kalo	marisi kalo	awirili kalo
kari	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24
ntènèn	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25
tarata	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26
araba	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27
alamisa	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28
juma	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29
sibiri	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30
	mè kalo	zuwèn kalo	zuluye kalo	uti kalo
kari	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
ntènèn	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
tarata	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
araba	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24 31
alamisa	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
juma	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
sibiri	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
	sètanburu kalo	òkutòburu kalo	nowanburu kalo	desanburu kalo
kari	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
ntènèn	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
tarata	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
araba	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
alamisa	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
juma	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
sibiri	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31

seli minnu bè kè Mali kònò, olu filè nin ye :

- zanwuye kalo tile fòlò : o ye tubabu san daminè don ye.
- zanwuye kalo tile 3 : o ye dònba tile 18 ye.
- zanwuye kalo tile 20 : o ye Mali sòrôdasiw ka seli ye.
- awirili kalo tile 4 : o ye paki seli dugujè ye.
- mè kalo tile fòlò : o ye baarakèlaw ka seli ye.
- mè kalo tile 25 : o ye Afiriki ka seli ye.
- zuluye kalo tile 12 : o ye selinin ncinin kalo tile fòlò ye.
- sètanburu kalo tile 18 : o ye seliba kalo tile 10 ye.
- sètanburu kalo tile 22 : o ye Mali yèrèmahòrònya seli ye.
- nowanburu kalo tile 19 : o ye fanga ta seli ye sòrôdasiw fè.
- desanburu kalo tile 17 n'a tile 23 : o ye dònba tile 12 n'a tile 18 ye.
- desanburu kalo tile 25 : o ye nowèli seli ye.